

Ny CD med sång och psalmer från Gammalsvenskby

Ur lackrullarnas djup stiger psalm-sången från 1937 som det vore i går. Med hjälp av digitala hjälpmedel har det naturliga bruset från lackrullarna tvättats bort och spelats in på en nyutkommen CD.

Det handlar om de inspelningar som svenskbyborna Andreas och Maria Hoas gjorde för Landsmålsarkivet i Uppsala 1937. Arkivet ville dokumentera den kulturskatt som de gamla psalmerna från Gammalsvenskby i Ukraina innebar, de flesta av det 40-tal sångerna är psalmer från 1819 års psalmbok men här finns också några av de äldre, folkliga koraler som sjöngs i byn.

Med på CD-skivan finns också några psalmer inspelade vid det jubileum 1954 då svenskbyborna firade 25 år efter hemkomsten till Sverige.

"Traditional Hymn-singing from Gammalsvenskby" heter CD:n och det är fiolspелеmannen Anders

Rosén och hans skivbolag i Huru i Malung som digitaliserat inspelningarna som håller förvånansvärt bra kvalitet.

Det var mest av en slump som Anders Rosén ramlade på inspelningarna på Landsmålsarkivet, men resultatet har blivit ett dokument av en del av den svenska kulturen som levit isolerad i Ukraina under 150 år.

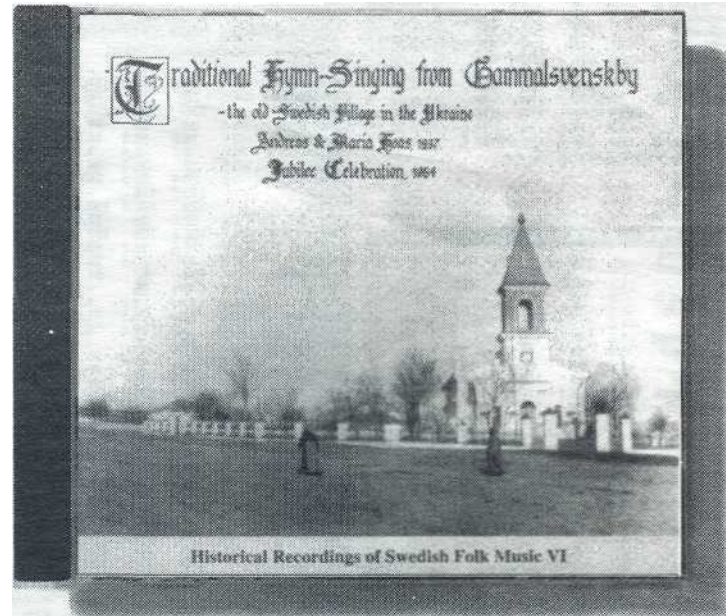
*

Andreas och Maria Hoas sjunger med hög och klar stämma på skivan trots att de var över 70 år gamla när inspelningen gjordes.

De föddes båda 1865 i Gammalsvenskby, gifte sig 1885 och drev familjegården mitt emot kyrkan i byn. Paret fick åtta barn och efter flytten från Gammalsvenskby hamnade de i Lödöse och arbetade tillsammans med sonen Petters och dottern Marias familjer som jordbruksarbetare. Men som många andra svenskbybor som hamnade som statare flyttade de vidare till Kanada.

Familjerna Hoas arrenderade en farm i Meadows men redan 1936 beslöt familjerna att resa hem till Sverige och de hamnade till slut vid Broa i Norrlanda på Gotland.

Men sången var något de aldrig släppte. Andreas och Maria gick i kyrkan varje söndag och varje kväll sjöng de psalmer på sin kammare.

Andreas läste några rader ur psalmboken och sedan sjöng de tillsammans, berättar sonsonen Gunnar J-

• en ny CD

Traditional Hymn-singing from Gammalsvenskby med Andreas och Maria Hoas Huru KRCD-30 Distribution CDA

son Hoas i Visby, som skrivit lite om sina farföräldrars historia i skivkonvolutet.

Både Andreas och Maria dog efter en kortare tids sjukdom i december 1943 och ligger nu begravda på Norrlanda kyrkogård.

*

Innan kyrkogårdarna blev vanligare under 1800-talet sjöngs psalmerna a capella ofta med klockaren som försångare. Församlingen lärde sig dessa på gehör.

Sångerna och psalmerna som

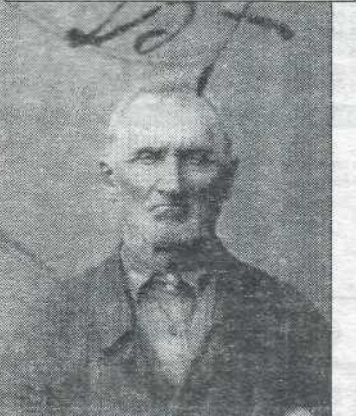
sjungs på skivan är hämtade ur 1819 års psalmbok, men också från 1695 års psalmbok, Revalpsalmboken (lokal variant av gamla psalmboken som levde kvar i Finland och Estland), Finländska psalmboken samt Sionstoner 1889.

Andreas Hoas lärde i sin tur psalmerna efter sin far Simon Andreasson Hoas och på detta sätt hade psalmsången gått i arv under generationer, och det är inte otänkbart att flera av dessa psalmer följde med svenskbyborna från Dagö som de tvingades lämna 1781.

De tre sångerna som spelades in vid jubileet 1954 spelades in och återgavs på 78-varvare. Med finns också klockringningen från svenskbyklockorna.

I skivkonvolutet skriver dessutom Stig Norrman i Södertälje om svenskbybornas historia och om den folkliga koralen som en musik-historisk bakgrund till inspelningen.

BENGT VALENTINSSON

Vid resan från Gammalsvenskby till Sverige 1929 var Andreas och Maria Hoas närmare 65 år och här ses de på de passfoton som då togs.

Andreas och Maria Hoas framför huset i Gammalsvenskby tillsammans med sönerna Jakobs och Petters familjer.